

Služba Skupštine Crne Gore

Istraživački rad:

**Obraćanja građana parlamentu –
peticije, predstavke i predlozi**

Podgorica, jun 2012. god.

Broj: 05/2012.

Klas. br: 00-52/12-

Datum: jun 2012. godine

Pripremio: Odsjek za istraživanje, analizu, biblioteku i dokumentaciju

**Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore*

Sadržaj

Uvod.....	4
Rezime	5
1. Grafički prikaz glavnih nalaza istraživanja	7
2. Procedura podnošenja i razmatranja peticija u parlamentarnim odborima za peticije	9
Tabela 1: Odbor za peticije - nadležnosti i ovlašćenja.....	9
Tabela 2: Procedura razmatranja peticija	15
Tabela 3: Konačnost odluke odbora za peticije	20
3. Razmatranje predstavki građana u parlamentima koji nemaju odbor za peticije	23
Izvori	28

Uvod

U ovom dokumentu predstavljene su informacije koje se tiču obraćanja građana parlamentu, odnosno postupanja po predstavkama, predlozima i peticijama s posebnim osvrtom na postojanje specijalizovanog radnog tijela u parlamentu zaduženog za peticije.¹ U dokumentu se razrađuju pitanja u vezi sa parlamentarnim tijelom nadležnim za razmatranje ovakvih obraćanja, procedurom podnošenja i razmatranja peticija, nadležnostima i ovlaštenjima odbora za peticije, procedurom donošenja odluka, posljedicama odluka, mogućnošću žalbe na odluke odbora, konačnošću i objavljivanjem odluke, kao i obavezom izvještavanja parlamentu. Osim toga, obuhvaćena su pitanja koja se odnose na ovlaštenje odbora da organizuje posjete sa ciljem prikupljanja podataka (eng. *fact finding visits*), pravo na saslušanje svjedoka ili eksperata, kao i pravo na saslušanje ili sprovođenje istrage u vezi sa predmetom peticije. U dokumentu su dati i podaci o broju podnijetih peticija, koji su dobijeni na direktno pitanje: „Koliko se peticija uputi Parlamentu na godišnjem nivou?“ Ipak, zbog različitosti u načinu i proceduri obraćanja parlamentu i mogućih terminoloških odstupanja, ove podatke treba prihvatiti sa rezervom.

S ciljem izrade dokumenta o načinu razmatranja obraćanja građana parlamentu, Odsjek za istraživanje, analizu, biblioteku i dokumentaciju je, između ostalog, posredstvom ECPRD mreže² prikupio podatke za sljedeće zemlje: **Austrija** (*Österreichisches Parlament*), **Belgija** (*House of Representatives*), **Bosna i Hercegovina** (*Parlamentarna skupština*), **Danska** (*Folketinget*), **Finska** (*Eduskunta*), **Gruzija** (*Parliament of Georgia*) **Češka** (*Chamber of Deputies*), **Holandija** (*The Dutch Parliament*), **Hrvatska** (*Hrvatski sabor*), **Italija** (*Chamber of Deputies*), **Izrael** (*The Knesset*), **Kipar** (*House of Representatives*), **Letonija** (*Saeima*), **Litvanija** (*Seimas*), **Makedonija** (*Собрание*), **Njemačka** (*Bundestag*), **Parlamentarna skupština Savjeta Evrope**, **Portugal** (*Assembly of the Republic of Portugal*), **Rumunija** (*Chamber of Deputies i Senate*), **Rusija** (*Дума i Совет Федерации*), **Slovenija** (*Državni zbor*), **Srbija** (*Narodna skupština*), **Švajcarska** (*Federal Assembly*), **Švedska** (*Rikstag*), **Ujedinjeno Kraljevstvo** (*House of Commons*).

Dobijeni odgovori obrađeni su i rezimirani, a potom predstavljeni grafički i tabelarno. Glavni nalazi istraživanja predstavljeni su pomoću grafikona, dok drugi dio dokumenta sadrži sve prikupljene podatke o peticijama klasifikovane u dvije kategorije u zavisnosti od toga da li postoji poseban parlamentarni odbor nadležan za razmatranje predstavki/peticija. Procedura podnošenja i postupanja po peticijama u parlamentarnim odborima za peticije predstavljena je tabelarno, dok je, s obzirom na prirodu podataka, procedura razmatranja peticija građana u parlamentima koji nemaju poseban odbor za peticije opisana i objašnjena u narativnom dijelu rada.

¹ U nazivima radnih tijela koja se bave ovom problematikom najčešće je upotrijebljen termin *peticije*, bilo da se radi o pojedinačnom ili grupnom obraćanju, pa se i u ovom dokumentu taj termin najčešće koristi.

²ECPRD Request No. 640 *Committee on Petitions*, October 2006 and ECPRD Request No. 1984 *Committee on Petitions (update)*, 10 May 2012

Rezime

U Vodiču za dobru praksu „Parlament i demokratija u 21. vijeku“ navodi se „da parlament ima važnu funkciju da obezbijedi okvir koji će omogućiti građanima podnošenje pritužbi i njihovo ispitivanje, te da građani obično podnose pritužbe na rad organa vlasti ili traže ostvarivanje zaštite prava preko svojih izabраних predstavnika. Izabrani poslanik obično ima više uticaja kada se zauzima za neki slučaj kod organa vlasti nego pojedinac koji to radi sam“. U Vodiču se dalje podsjeća: „Pravo na predstavku (peticiju) staro je u najmanju ruku koliko i sama institucija parlamenta. Čak se govorilo o tome da Parlament Ujedinjenog Kraljevstva potiče od sastanaka Kraljevskog saveta na kojima su se razmatrale predstavke. U Francuskoj pravo na podnošenje predstavke parlamentu radi ostvarivanja zaštite prava postoji gotovo neprekidno još od vremena francuske revolucije. Uporedo sa sve većim uticajem i značajem parlamenata, podnošenje predstavki parlamentu postaje jedan od glavnih metoda za postupanje po pritužbama, te su parlamenti bili primorani da ustanove odbore koji će se baviti sve većim brojem predstavki. Može se smatrati da su ovi odbori bili prvi odbori za ljudska

Peticije u Evropskom parlamentu

Pravo na podnošenje peticije, sadržano u Ugovoru o Evropskoj uniji predstavlja osnovno pravo i neraskidivo je povezano sa građanstvom EU. Predstavlja značajan i efikasan način za direktno uključivanje građana u aktivnosti Parlamenta i mogućnost da na njihove zahtjeve ili predloge odgovore članovi Odbora za peticije. Peticiju Evropskom parlamentu može uputiti građanin EU, rezident države članice i član asocijacije, kompanije i organizacije sa sjedištem u Evropskoj uniji. Peticija mora biti podnijeta u pisanoj formi i na jednom od zvaničnih jezika Evropske unije. Postoje dva načina za podnošenje peticija: poštom i putem online forme. Odbor EP za peticije sastoji se od 34 člana i nije zakonodavni, već istražni odbor, koji ima za cilj da omogući građanima vansudsko ostvarivanje prava.

Odbor podnosi izvještaj Parlamentu i ima ovlašćenje da organizuje *fact-finding visits*. Shodno tome, Odbor ima važnu ulogu u jačanju demokratskog legitimiteta i odgovornosti procesa donošenja odluka u EU.

Osim toga, stupanjem na snagu Lisabonskog ugovora, uvedena je evropska građanska inicijativa, koja omogućava milionu građana, iz najmanje četvrtine zemalja članica EU da zahtijevaju od Evropske komisije pokretanje zakonodavstva.

Izvor: *European Parliament*

<http://www.europarl.europa.eu/committees/en/peti/home.html;jsessionid=22B54DE3862D854EF6E4AB84FA00864A.node1>

prava', jer je njihov cilj bio, i još uvek jeste, da ispravljaju nepravdu. (Ingeborg Schwarz, Parliamentary Human Rights Mechanisms, NDI, 2004)³.

Različiti oblici i ciljevi obraćanja građana državnom organu ili organizaciji koja vrši javna ovlašćenja označavaju se različitim terminima: peticije, predstavke, predlozi, pritužbe, građanske inicijative i sl. U principu, podnosioci ovakvih obraćanja to čine radi efikasnog ostvarivanja i zaštite svojih prava i interesa, ili radi pokretanja političke i druge inicijative od opšteg interesa. Pravni osnov za obraćanja građana u mnogim zemljama, uključujući i Crnu Goru⁴, predstavlja najviši pravni akt, Ustav (Njemačka, Italija, Srbija, Hrvatska, Rusija itd.), dok se u procedura podnošenja ovakvih obraćanja parlamentu bliže uređuje poslovníkom. Takođe, u nekim zemljama postoje posebni akti koji se odnose na pitanje peticija/predstavki (Češka, Njemačka, Ujedinjeno Kraljevstvo, Rusija itd).

Imajući, dakle, u vidu značaj prava građana u smislu njihovog obraćanja državnom organu, većina parlamenata obezbijedila je okvir za ostvarenje tog prava. U tom smislu, mnogi parlamenti razvili su praksu obrazovanja specijalnih odbora, koji se bave razmatranjem pisanih obraćanja građana parlamentu – i to najčešće odbora za peticije (Austrija, Belgija, Bosna i Hercegovina, Češka, Holandija, Hrvatska, Izrael, Letonija, Litvanija, Njemačka, Rumunija, Slovenija). Vodič za dobru praksu ukazuje i na to da danas ovakvi odbori najčešće razmatraju obraćanja koja ukazuju na neki opšti problem i koje podržava veliki broj potpisnika, dok se individualne pritužbe češće podnose kancelariji ombudsmana ili javnog zaštitnika građana, bilo preko poslanika ili, što je češći slučaj, direktno od strane podnosioca pritužbe. Ipak, i u ovom drugom slučaju, ostaje obaveza parlamenta da obezbijedi pravni okvir i nadzire način na koji se obezbjeđuje zaštita prava javnosti.

Pored posebnog parlamentarnog odbora, u pojedinim parlamentima postoji praksa da obraćanja građana razmatraju druga radna tijela (**Danska, Italija** - Donji dom, **Portugal, Srbija i Švajcarska**), a u **Ujedinjenom Kraljevstvu** i relevantni odsjek u Vladi. U **Makedoniji** obraćanja građana razmatra stalni Anketni odbor za zaštitu prava i sloboda građana, dok u **Parlamentarnoj skupštini Savjeta Evrope** Biro razmatra obraćanja građana uz konsultovanje relevantnih odbora.

Sa druge strane, obraćanja građana razmatraju i posebne organizacione jedinice službe parlamenta (**Gruzija i Rusija** - oba doma), s tim što ih u Donjem domu ruskog Parlamenta razmatraju i poslanici. U **Švedskoj i Finskoj** pritužbe građana razmatra parlamentarni ombudsman s ciljem obezbjeđenja poštovanja ljudskih prava. Na **Kipru**, ombudsman je nadležan za razmatranje žalbi i sporova građana, a poslanici mogu primati individualna obraćanja građana iz njihove izborne jedinice i mogu odlučiti da takve zahtjeve prosljede stalnim odborima Parlamenta.

³ Parlament i demokratija u 21. vijeku, Vodič za dobru praksu, Interparlamentarna unija, 2008, str. 74.

⁴ Ustav Crne Gore, član 57.

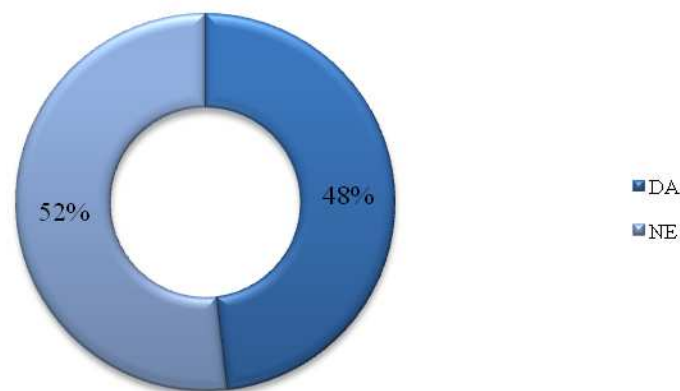
1. Grafički prikaz glavnih nalaza istraživanja

S ciljem bolje uporedivosti, a u skladu sa svrhom istraživačkog rada, glavni podaci u vezi sa peticijama parlamenata 24 zemlje i Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope su prikazani pomoću grafikona, koji su klasifikovani u tri kategorije na osnovu sljedećih varijabli istraživanja:

- poseban odbor nadležan za peticije;
- broj peticija;
- mogućnost žalbe na odluke odbora za peticije.

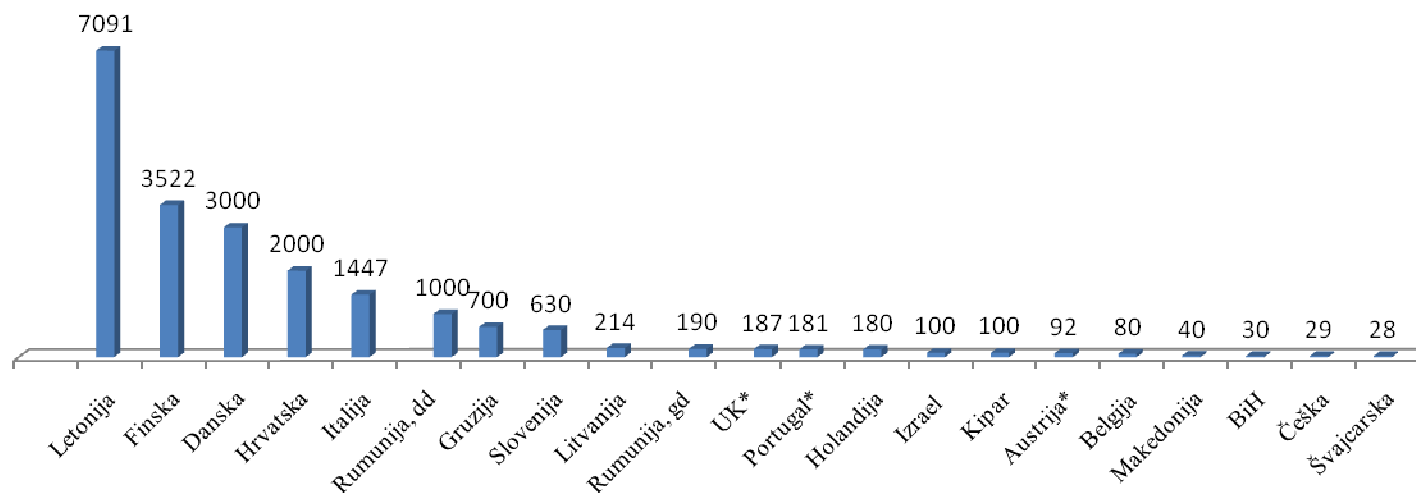
Obrađeni su podaci iz onih zemalja za koje je bilo moguće sa dovoljnim stepenom preciznosti utvrditi da se odnose na navedene varijable.

Grafikon 1: Odbor za peticije

Od 27 jedinica analize, 13, odnosno 48% nema poseban odbor nadležan za peticije/predstavke, dok 14, odnosno 52% ima.

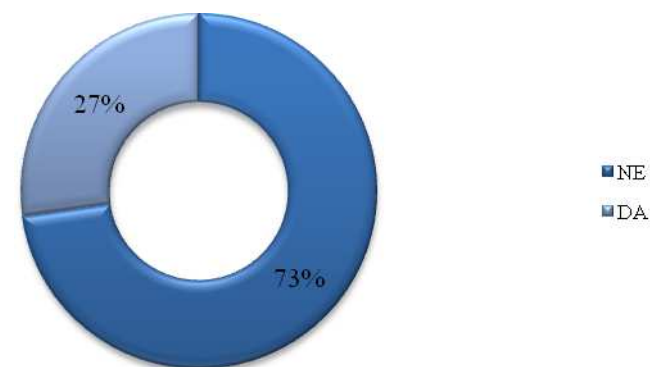
Grafikon 2: Broj peticija/predstavki

Od 21 jedinice analize koja je dala odgovor na pitanje o broju peticija, najveći broj peticija upućen je Parlamentu Letonije (7.091), a najmanje Parlamentu Švajcarske (28). Prosjek primljenog broja peticija je 253. Zvezdicom su označene zemlje koje su pružile podatke o broju primljenih peticija za jedan parlamentarni saziv, a ne godinu dana.

Grafikon 3: Mogućnost žalbe na odluke odbora za peticije

Od 11 jedinica analize, tri, odnosno 27% odgovorilo je potvrdno na pitanje da li postoji mogućnost žalbe na odluku odbora za peticije, dok u osam, odnosno 73% parlamenata ne postoji mogućnost žalbe.

2. Procedura podnošenja i razmatranja peticija u parlamentarnim odborima za peticije

Tabela 1: Odbor za peticije - nadležnosti i ovlaštenja

Zemlja	Naziv odbora	Procedura podnošenja	Nadležnosti i ovlaštenja
Austrija (<i>Österreichisches Parlament</i>)	Odbor za peticije i građanske inicijative	Peticija mora biti u pisanoj formi. Mora se odnositi na pitanja koja spadaju u nadležnost zakonodavne ili izvršne vlasti, a ne na pitanja koja su u nadležnosti provincija ili opštine. Predstavnik Parlamenta mora prosljediti peticiju Parlamentu.	Odbor može donijeti rezoluciju kojom se: <ol style="list-style-type: none"> 1. Građanska inicijativa upućuje drugom ekspertskom odboru na dalje razmatranje, 2. Pitanje prosljeđuje Ombudsmanu (<i>Austrian Ombudsman Board</i>) na dalje razmatranje, ili 3. Odbija dalje razmatranje pitanja, ukoliko je mišljenje odbora da pitanje ne ispunjava kriterijume za dalje parlamentarno razmatranje. <p>Odbor, takođe, ima ovlaštenje da organizuje posjete sa ciljem prikupljanja podataka, pravo na saslušanje svjedoka ili eksperata, pravo na saslušanje ili sprovođenje istrage u vezi sa predstavnicima vlade.</p>
Belgija (<i>House of Representatives</i>)	Odbor za peticije ⁵	Svaki građanin ima pravo da uputi peticiju Parlamentu. Peticije se upućuju predsjedniku Parlamenta i moraju biti u pisanoj formi. Svaku peticiju mora potpisati podnosilac, uz navođenje imena i prezimena i prebivališta. Predsjednik prosljeđuje peticiju Odboru za peticije ili odboru nadležnom za pitanje na koje se odnosi peticija ili odlučuje da je uvrsti u dnevni red Parlamenta.	Odbor ima ovlaštenje da prosljedi ⁶ , uvrsti u dnevni red Parlamenta ili odbije peticiju. Odbor nema ovlaštenje da organizuje posjete sa ciljem prikupljanja podataka ⁷ . S druge strane, Odbor može saslušati svjedoke ili eksperte, organizovati saslušanje ili sprovesti istrage u vezi sa predstavnicima vlade.

⁵ Odbor za peticije čini 17 poslanika, koje imenuje Parlament.

⁶ Odbor prosljeđuje peticiju ministru, pri čemu traži obrazloženje u pisanoj formi, Kolegijumu federalnih ombudsmana ili odboru nadležnom za pitanje na koje se odnosi peticija.

⁷ Međutim, ukoliko je to neophodno, Parlament može odlučiti da povjeri takvo ovlaštenje Odboru.

Zemlja	Naziv odbora	Procedura podnošenja	Nadležnosti i ovlaštenja
Bosna i Hercegovina (Parlamentarna skupština)	Zajednička komisija za ljudska prava, prava djeteta, mlade, imigraciju, izbjeglice, azil i etiku.	Peticiju mogu podnijeti građani i pravna lica. Ne postoji posebna procedura za podnošenje peticije Komisiji. Zainteresovane strane obraćaju se Komisiji direktno putem e-maila ili preko pisarnice Parlamenta.	Komisija, između ostalog, razmatra prijedloge koje podnose građani, uz informisanje podnosioca o ishodu; zatim peticije koje se odnose na kršenje ljudskih prava i osnovnih sloboda, usvajajući relevantne mjere i informišući podnosioca i Parlament o istim. Odbor, takođe, ima ovlaštenje da organizuje posjete sa ciljem prikupljanja podataka, zatim pravo na saslušanje svjedoka ili eksperata, kao i pravo na saslušanje ili sprovođenje istrage u vezi sa predstavnicima vlade.
Češka (Chamber of Deputies)	Odbor za peticije	Sve peticije upućene Parlamentu, njegovim tijelima i zvaničnicima, prosljeđuju se Odboru za peticije. Odbor za peticije procjenjuje da li zadovoljavaju uslove predviđene Aktom o peticijama. Peticije koje ne spadaju u nadležnost Odbora za peticije, prosljeđuju se tijelu Parlamenta, koje je nadležno za datu peticiju. ⁸	Odbor za peticije nadležan je za razmatranje peticija građana. Odbor organizuje javna saslušanja sa fokusom na peticije, koje imaju veliki broj potpisnika ili peticije od posebnog značaja za društvo. Odbor, takođe, organizuje seminare i konferencije u vezi sa zakonodavstvom u oblasti ljudskih prava. Osim toga, podnosi izvještaje o svim primljenim peticijama, njihovim sadržajem i načinom na koji su procesuirane. Odbor, takođe, ima ovlaštenje da organizuje posjete sa ciljem prikupljanja podataka, zatim pravo na saslušanje svjedoka ili eksperata, kao i pravo na saslušanje ili sprovođenje istrage u vezi sa predstavnicima vlade.

⁸Peticija predstavlja zahtjev, prijedlog ili pritužbu u vezi sa pitanjem koje je od javnog ili drugog opšteg interesa. Odbor za peticije sve prijedloge, koji nijesu klasifikovani kao peticija prosljeđuje Službi Parlamenta. Služba ih prosljeđuje pojedinim nadležnim odborima ili komisijama ili relevantnim tijelima i institucijama. Podnosilac prijedloga mora biti informisan o aktivnostima u postupanju sa prijedlogom.

Zemlja	Naziv odbora	Procedura podnošenja	Nadležnosti i ovlaštenja
Holandija <i>(The Dutch Parliament)</i>	Odbor za peticije i građanske inicijative.		<p>Odbor je nadležan za izvještavanje o svim peticijama i građanskim inicijativama upućenim Parlamentu ili Odboru, kao i za pitanja u vezi sa nacionalnim ombudsmanom. Osim toga, provjerava da li građanska inicijativa ispunjava kriterijume i formalne zahtjeve. Odbor ima ovlaštenje da se usmeno ili u pisanoj formi konsultuje sa vladom i nacionalnim ombudsmanom. Takođe, može zatražiti od stalnog odbora savjet ili da pokrene istragu o datom pitanju i podnese izvještaj o tome, nakon čega Odbor izvještava Parlament.</p> <p>Odbor, takođe, ima ovlaštenje da organizuje posjete sa ciljem prikupljanja podataka, pravo na saslušanje svjedoka ili eksperata, kao i pravo na saslušanje ili sprovođenje istrage u vezi sa predstavnicima vlade.</p>
Hrvatska <i>(Hrvatski sabor)</i>	Odbor za predstavke i pritužbe	Ustav predviđa da svaki građanin ima pravo da podnese predstavke i pritužbe, kao i da dobije odgovor. Odbor prima predstavke i pritužbe, razmatra ih i upućuje nadležnim tijelima.	<p>Odbor:</p> <ul style="list-style-type: none"> -razmatra predstavke, pritužbe i prijedloge upućene Parlamentu te ukazuje nadležnim tijelima na kršenje zakona i prava građana u postupku pred državnom upravom i tijelima koja imaju javna ovlaštenja; -ukazuje Parlamentu na kršenje zakona i druge štetne pojave od šireg značenja i predlaže preduzimanje potrebnih mjera za njihovo otklanjanje; -ispituje, putem ovlašćenih tijela, osnovanost predstavki, pritužbi i prijedloga te ukazuje ovlašćenim tijelima na potrebu preduzimanja, na zakonu zasnovanih mjera, te o tome izvještava podnosiocima predstavki i pritužbi, odnosno prijedloga. Tokom procedure razmatranja, Odbor ima ovlaštenje da ispita sve činjenice, koje se relevantne za dato pitanje. U tu svrhu, može pozvati predstavnike ministarstava da učestvuju na sjednici.

Zemlja	Naziv odbora	Procedura podnošenja	Nadležnosti i ovlaštenja
Izrael (The Knesset)	Odbor za peticije ⁹	Svaki pojedinac ili organizacija mogu se obratiti Odboru, isključivo u pisanoj formi, pri čemu moraju dostaviti lične podatke. Drugim riječima, zahtjevi ne mogu biti anonimni.	Odbor je nadležan za: -razmatranje i odgovor na peticije javnosti -održavanje svakodnevnog kontakta sa vladom, ministrima i licima nadležnim za peticije u javnim tijelima, pri čemu poštuje njihovo pravo i nadležnost za razmatranje peticija u okviru date institucije; -regulisanje procedure razmatranja peticija u vladi i javnim tijelima, u cilju utvrđivanja zajedničkih normi za razmatranje u svim tijelima koja se bave tim pitanjem; -zaštitu korisnika javnih usluga; -uspostavljanje saradnje sa vladom i ministrima i različitim faktorima u naporima za unapređenje usluga koje se pružaju građanima; - održavanje rasprava na različite teme u vezi sa problemima pojedinaca, potrošača i korisnika javnih usluga. Odbor, takođe, ima ovlaštenje da organizuje posjete sa ciljem prikupljanja podataka, zatim pravo na saslušanje svjedoka ili eksperata, kao i pravo na saslušanje ili sprovođenje istrage u vezi sa predstavnicima vlade.
Letonija (Saeima)	Odbor za mandat, etiku i predstavke, koji blisko saraduje sa Odjeljenjem za odnose sa javnošću Parlamenta. ¹⁰	Odjeljenje za odnose sa javnošću prima, registruje i odgovara na predstavke.	Odbor priprema mjesečni izvještaj o predstavkama koje prima Odjeljenje za odnose sa javnošću i o razmatranju predstavki od strane Prezidijuma ¹¹ , parlamentarnih grupa, odbora i drugih organizacionih jedinica Parlamenta.

⁹ Odbor je prvi put uspostavljen 1997. godine, a sastavljen je od 17 poslanika.

¹⁰ Odbor za mandat, etiku i predstavke sastavljen je od po jednog poslanika iz svake parlamentarne grupe.

¹¹ Prezidijum Parlamenta Letonije čine predsjednik Parlamenta, dva potpredsjednika, generalni sekretar i zamjenik generalnog sekretara.

Zemlja	Naziv odbora	Procedura podnošenja	Nadležnosti i ovlaštenja
Litvanija (<i>Seimas</i>)	Stalna komisija za peticije ¹²	Komisija za peticije razmatra peticije koje građani upućuju Parlamentu.	Komisija može da odbije da razmatra peticiju. Komisija za peticije nema pravo da odbije razmatranje peticije na osnovu toga što podnosilac ili njegov predstavnik nije naveo kontakt, mjesto boravka ili broj telefona u aplikaciji.
Njemačka (<i>Bundestag</i>)	Odbor za peticije ¹³	Svako ima pravo da, pojedinačno ili zajedno sa drugima, uputi pisani zahtjev ili pritužbu ¹⁴ nadležnim organima ili zakonodavcu. Predsjednik upućuje peticije Odboru za peticije. Odbor može zatražiti komentare specijalizovanih odbora ukoliko su peticije u vezi sa pitanjem, koje je predmet razmatranja u tim odborima.	Odbor za peticije razmatra peticije koje spadaju u nadležnost Parlamenta. Takođe, razmatra peticije koje spadaju u nadležnost federalne vlade, federalnih tijela i ostalih institucija, koje vrše javne funkcije. Odbor ima ovlaštenje da poziva članove Vlade da prisustvuju sjednicama, kao i da obezbijede potrebne informacije. Osim toga, Odbor može saslušati podnosioc peticija, eksperte i svjedoke, pri čemu može zatražiti pomoć od sudova i državnih organa.
Rumunija (<i>Chamber of Deputies</i>)	Odbor za ispitivanje zloupotreba, korupciju i peticije.	Odboru se mogu obratiti fizička i pravna lica.	Odbor ima ovlaštenje da sprovodi inspekcije ukoliko to smatra neophodnim i organizuje posjete sa ciljem prikupljanja podataka. Osim toga, Odbor može saslušati predstavnike vlade ili pokrenuti istragu. Istraga se sprovodi u skladu sa planom, koji obuhvata uključena lica, činjenicu u vezi sa kojom se sprovodi istraga, dokaze koji će biti predstavljeni, podatke o istrazi i mjere koje će biti preduzete.

¹² Generalno, komisije imaju niži status u organizacionoj strukturi od stalnih odbora. Komisiju za peticije čini devet poslanika.

¹³ Odbor za peticije čini 26 poslanika.

¹⁴ Zahtjevi se odnose na sugestije u vezi sa zakonodavstvom (sprovođenje, izmjene i dopune, stavljanje van snage zakona). Pritužbe su usmjerene protiv djelovanja ili nečinjenja organa vlasti.

Zemlja	Naziv odbora	Procedura podnošenja	Nadležnosti i ovlaštenja
Rumunija (<i>Senate</i>)	Odbor za ispitivanje zloupotreba, korupciju i peticije	Svako može uputiti peticiju Parlamentu.	Odbor analizira peticije koje predstavljaju zakonodavne prijedloge, ukazuju na probleme u vezi sa nadležnošću vlade i ostalih državnih organa ili institucija ukoliko određena pitanja imaju za cilj sprovođenje zakona. Odbor ne analizira peticije u vezi sa sudskim odlukama, dokumentima ili mjerama tužioca, peticije u vezi sa pravnim radnjama, uslugama savjetovanja ili uslugama pravne pomoći. Odbor, takođe, ima ovlaštenje da organizuje posjete sa ciljem prikupljanja podataka, zatim pravo na saslušanje svjedoka ili eksperata, kao pravo na saslušanje ili sprovođenje istrage u vezi sa predstavnicima vlade.
Slovenija (<i>Državni zbor</i>)	Komisija za peticije, ljudska prava i jednake šanse. ¹⁵	Svaki građanin ima pravo da podnese peticiju i predloži druge inicijative od opšteg značaja. Peticija može biti upućena u formi zahtjeva, prijedloga i pritužbe ili u drugom obliku u vezi sa pitanjima od opšteg značaja ili pitanjima koja se odnose na ljudska prava, a tiču se pojedinaca. Građana mogu uputiti peticiju poštom ili e-mailom. Peticija može sadržati i kopije relevantnih dokaza.	Odbor razmatra pritužbe i prijedloge građana, koji ukazuju na određene probleme u sprovođenju zakona i drugih akata. Takođe, Odbor ima ovlaštenje da zatraži od vlade i ostalih državnih organa, institucija i preduzeća da obezbijede objašnjenja i informacije, pri čemu su u obavezi da ih dostave.

¹⁵ Komisiju čini sedam poslanika, četiri iz koalicionih partija i tri iz opozicionih.

Tabela 2: Procedura razmatranja peticija

Zemlja	Procedura razmatranja	Posljedice odluke	Mogućnost žalbe
Austrija <i>(Österreichisches Parlament)</i>	Peticije se dostavljaju Odboru za peticije i građanske inicijative, a relevantni predstavnici, koji dostavljaju peticiju mogu predložiti da odbor proslijedi peticije drugom kompetentnom odboru. Odbor može da zatraži od ministarstava i drugih institucija davanje iskaza i da održi saslušanja uz prisustvo stručnjaka. Odbor, takođe, može donositi odluke.		Ne postoji.
Belgija <i>(House of Representatives)</i>	Odbor za peticije obavlja funkcije i razmatra peticije u skladu sa članovima Poslovnika.	Odluke odbora nijesu obavezujuće.	Ne postoji, jer odbor ne donosi obavezujuće odluke, već djeluje kao posrednik za građane. Nezadovoljni građani mogu se opet obratiti.
Bosna i Hercegovina <i>(Parlamentarna skupština)</i>		Konačne odluke postaju obavezujuće za državne ili privatne institucije kada Parlamentarna skupština usvoji odluke, mišljenja, preporuke i izvještaje.	Ne postoji.
Češka <i>(Chamber of Deputies)</i>	Odbor za peticije prosljeđuje peticije relevantnom javnom tijelu, nadležnom odboru ili sam odlučuje o njima. O peticijama se odlučuje tako što se daje mišljenje o sadržaju peticija, a time se obezbjeđuje objašnjenje ili informacija o namjeni peticije, mjerama koje su već preduzete ili koje treba preduzeti.	Odluke odbora nijesu obavezujuće.	Ne postoji, ali Parlament može u bilo koje vrijeme zatražiti od Odbora za peticije da predstavi izvještaj o načinu procesuiranja i sadržaju svih predstavljenih peticija.

Zemlja	Procedura razmatranja	Posljedice odluke	Mogućnost žalbe
Holandija <i>(The Dutch Parliament)</i>		Odluke Odbora nijesu obavezujuće	Ne postoji.
Hrvatska <i>(Hrvatski sabor)</i>	Odbor djeluje u skladu sa ovlaštenjima utvrđenim Poslovníkom i time upozorava nadležna tijela o povredi pojedinih zakona. Odbor poziva podnosiocce peticije i predstavnike ministarstava na koje se odnosi predmet peticije da prisustvuju sjednici. Nakon što podnosilac iznese argumente, predstavnik ministarstva daje mišljenje, a potom članovi odbora održavaju saslušanje.	Odluke odbora nijesu obavezujuće, već imaju karakter preporuke.	Ne postoji mogućnost žalbe na odluke Odbora.
Izrael <i>(The Knesset)</i>	U slučaju da peticija važi za pojedinačne slučajeve, odbor se može obratiti Generalnom direktoru relevantnog ministarstva ili institucije. Ako se radi o peticiji koja važi za opštu javnost, odbor saziva sastanak kome prisustvuju svi članovi odbora kako bi se raspravljalo o ovom pitanju. Odbor tokom razmatranja ovog pitanja poštuje zakon i uredbe.	Odluke odbora imaju karakter preporuka i nijesu obavezujuće.	Ne postoji.

Zemlja	Procedura razmatranja	Posljedice odluke	Mogućnost žalbe
<p data-bbox="243 743 348 805">Litvanija (<i>Seimas</i>)</p>	<p data-bbox="428 241 793 971">Peticije koje se dostavljaju parlamentu, razmatraju se u skladu sa Statutom i uredbama Komisije za peticije. Ako Komisija za peticije prihvati razmatranje iste, ona se razmatra u pojedinostima u određenom vremenskom okviru, koji određuje Komisija za peticije. Nakon razmatranja peticije, Komisija za peticije je obavezna da u skladu sa pravilima Statuta parlamenta predstavi na plenumu zaključke o ispunjavanju kriterijuma ove peticije i preporuke za dalje rješavanje ovog pitanju. Ako se zaključkom utvrdi da su svi kriterijumi ispunjeni i sve preporuke razmatrane, onda slijedi nacrt pravnog akta ili prijedlog za formiranje Komisije ili radne grupe koja priprema nacrt pravnog akta.</p>		<p data-bbox="1266 241 1812 297">Podnosioc peticije može uložiti žalbu u vezi sa odlukom Komisije za peticije:</p> <ol data-bbox="1266 302 1812 480" style="list-style-type: none"> 1) ako je Komisija Parlamenta za peticije donijela odluku; 2) ako je Komisija Vlade za peticije donijela odluku; 3) ako je opštinska komisija za peticije donijela odluku.¹⁶

¹⁶ Law on petitions, 7 July 1999, No.VIII-1313, http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=97799&p_query=&p_tr2=2 (15. 5. 2012. godine)

Zemlja	Procedura razmatranja	Posljedice odluke	Mogućnost žalbe
Njemačka (<i>Bundestag</i>)	Odbor za peticije razmatra sve predstavke i zahtjeve koje se dostavljaju Parlamentu. Odbor određuje kriterijume za rješavanje o zahtjevima i predstavkama i koristi ih kao osnovu za donošenje odluka. Odbor dostavlja izvještaj i preporuku Parlamentu. ¹⁷		
Rumunija (<i>Chamber of Deputies</i>)	Odbor: -razmatra peticije i njihovo prikupljanje u skladu sa oblastima aktivnosti i ovlašćenjima; -definiše pravni okvir i nadležne organe koji mogu riješavati ove pritužbe; -saslušava pozvana lica kako bi se odboru pojasnili izuzetni slučajevi; -usvaja mjere nakon zaključivanja rasprave; -obavještava podnosiocice peticije o mjerama.	Konačne odluke odbora ili odluke donijete na plenarnoj sjednici postaju obavezujuće za državne ili privatne institucije, nakon dobijanja saglasnosti stalnog Biroa ili tokom plenarne sjednice parlamenta.	Postoji mogućnost žalbe stalnom Birou Parlamenta.

¹⁷ Postoje izuzeci kada je u pitanju razmatranje peticija u Odboru za peticije. Na primjer, Odbor ne razmatra anonimne peticije ili peticije koje mogu uticati na neriješene sudske slučajeve.

Zemlja	Procedura razmatranja	Posljedice odluke	Mogućnost žalbe
Rumunija <i>(Senate)</i>	Trenutno, peticije razmatra Pododbor za peticije, ali se one mogu razmatrati i na sastancima Odbora. U pojedinim slučajevima, Odbor imenuje izvjestioce koji sačinjavaju izvještaje u vezi sa peticijama. Na sastancima odbora raspravlja se i glasa o izvještaju.	Konačne odluke imaju karakter preporuka.	Odluke Odbora mogu postati predmet odobrenja stalnog Biroa Senata ili plenuma u slučajevima utvrđenim Poslovníkom (parlamentarne istrage, predstavljanje peticija pred plenumom Senata).
Slovenija <i>(Državni zbor)</i>		Odluke Komisije nijesu obavezujuće za državne ili privatne institucije. Nakon rasprave Komisija usvaja odluke, mišljenja, stavove i preporuke.	Ne postoji mogućnost žalbe na odluke Komisije.

Tabela 3: Konačnost odluke odbora za peticije

Zemlja	Konačnost odluke	Objavljivanje odluke	Obaveza izvještavanja
Austrija (<i>Österreichisches Parlament</i>)	Odluka postaje konačna prosljeđivanjem izvještaja plenumu o kojem se glasa na kraju razmatranja.	Razmatranje i glasanje predstavljaju dio stenografskih bilješki Parlamenta. Procedura u cjelini se objavljuje na zvaničnoj veb stranici Parlamenta.	Odbor podnosi izvještaj Parlamentu.
Belgija (<i>House of Representatives</i>)	Odluka postaje konačna kada Odbor primi sve odgovore (od ministara i ostalih odbora Parlamenta) i donese odluku da se slučaj može zatvoriti.	Kvartalno objavljivanje odluka.	Dokument koja sadrži rezime peticija i odluke Odbora za peticije prosljeđuje se svim poslanicima svaka tri mjeseca. ¹⁸ Svake godine, Odbor za peticije mora da izradi izvještaj o radu za Parlament za prethodnu godinu i može dati preporuke u vezi s tim. Štaviše, ako smatra korisnim, može pripremati <i>interim</i> izvještaje svaka tri mjeseca.
Bosna i Hercegovina (<i>Parlamentarna skupština</i>)	Odluka postaje konačna nakon usvajanja u plenumu, na osnovu preporuke Komisije.	Odluke koje se odnose na pritužbe građana i pravnih lica se ne objavljuju. Odluke u vezi sa novim zakonima ili preporukama za imenovanje članova u Savjet nacionalnih manjina u BiH se objavljuju.	Odbor podnosi izvještaje o radu kada se to zahtijeva i najmanje jednom godišnje.

¹⁸U roku od osam dana od dostavljanja dokumenta, poslanik može zahtijevati podnošenje posebnog izvještaja za određenu peticiju. Zahtjev se upućuje Konferenciji predsjednika, koja odlučuje o prihvatljivosti.

Zemlja	Konačnost odluke	Objavljivanje odluke	Obaveza izvještavanja
Češka (<i>Chamber of Deputies</i>)	Svaki odbor usvaja odluku o rezultatima predmeta rasprave. Rezoluciju sastavlja imenovani izvjestilac/oci, a potpisuje je predsjednik odbora, izvjestilac i verifikator, čime odluka postaje konačna.	Sazivi sjednica, dnevni red, rezolucije i informacije u vezi sa javnim saslušanjima Odbora za peticije dostupni su na veb sajtu Parlamenta.	Odbor dva puta godišnje predstavlja Parlamentu sažeti izvještaj o podnijetim peticijama.
Holandija (<i>The Dutch Parliament</i>)	Odluka postaje konačna kada se podnese izvještaj plenumu.	Svi izvještaji se objavljuju.	O svakoj validnoj pritužbi ili inicijativi podnosi se izvještaj Parlamentu. Na kraju svake godine podnosi se godišnji izvještaj.
Hrvatska (<i>Hrvatski sabor</i>)	Odluka postaje konačna kada je donijeta većinom glasova članova Odbora.	Odluke Odbora se ne objavljuju u službenom listu.	Odbor, jednom godišnje, podnosi Parlamentu izvještaj o radu.
Izrael (<i>The Knesset</i>)	Odbor ne donosi odluke ili pravila, već preporuke i zapravo djeluje kao posrednik između građana i organa vlasti.	Zapisnik Odbora se objavljuje na veb sajtu Parlamenta.	Odbor nije u obavezi da izvještava plenum. Međutim, u praksi svaki predsjednik odbora priprema izvještaj koji podnosi plenumu.
Letonija (<i>Saeima</i>)			Odbor priprema mjesečni izvještaj o predstavkama koje prima Odjeljenje za odnose sa javnošću i o razmatranju predstavki od strane Prezidijuma, parlamentarnih grupa, odbora i drugih organizacionih jedinica Parlamenta.
Njemačka (<i>Bundestag</i>)		Peticije se objavljuju na veb portalu.	Odbor za peticije mora Parlamentu podnijeti izvještaj o peticijama u formi spiska peticija sa preporukom. Izvještaj treba da se podnosi mjesečno. Pored toga, Odbor za peticije mora podnijeti Parlamentu godišnji izvještaj o radu u pisanoj formi.

Zemlja	Konačnost odluke	Objavljivanje odluke	Obaveza izvještavanja
Rumunija <i>(Chamber of Deputies)</i>	Odluka postaje konačna danom stupanja na snagu.	Odluke se objavljuju.	Svakih šest mjeseci, Odbor predstavlja izvještaj o aktivnostima Parlamentu ili stalnom Birou. Napomene u vezi sa usvojenim rješenjima u slučaju zloupotrebe, korupcije ili peticija Odbor će navesti u izvještaju, uključujući način na koji državni organi vlasti saraduju u pogledu rješavanja datog slučaja.
Rumunija <i>(Senate)</i>	Odluka postaje konačna nakon usvajanja od strane Odbora ili plenuma.	Odluke se objavljuju na veb sajtu.	Odbor mora predstaviti tromjesečni izvještaj o radu stalnom Birou Senata ili kvartalni izvještaj o radu plenumu u skladu sa Poslovníkom.
Slovenija <i>(Državni zbor)</i>	Komisija razmatra zahtjeve i odgovora podnosiocima, ali ne odlučuje o zahtjevu. Stoga, odluke Komisije nikad nijesu konačne.	Odluke Komisije se ne objavljuju u Službenom listu. Odluke koje usvaja Komisija objavljuju se u elektronskoj formi na veb sajtu Parlamenta.	Komisija svake godine usvaja izvještaj o radu, ali ne podnosi isti Parlamentu.

3. Razmatranje predstavki građana u parlamentima koji nemaju odbor za peticije/predstavke

Danska

Pritužbe i peticije prosljeđuju se relevantom stalnom odboru parlamenta. Peticija se dostavlja članovima odbora, nakon čega određeni član odbora može u vezi sa tim postaviti pitanja ministru ili pokrenuti zakonsku inicijativu.

Finska

Pritužbe građana u **Finskoj** razmatra Parlamentarni ombudsman, čija je uloga vršenje nadzora kako bi se obezbijedilo da državni organi i zvaničnici poštuju zakon i ispunjavaju obaveze koje proizlaze iz vršenja ovlašćenja. Osim toga, postoje dva zamjenika ombudsmana, koji djeluju nezavisno. Cilj je obezbijediti dobru upravu i poštovanje ljudskih prava.

Gruzija

Kancelarija za registraciju i prijem građana Službe Parlamenta odgovorna je za prijem, razvrstavanje i registraciju korespondencije upućene Parlamentu, predsjedniku, zamjeniku predsjednika, poslanicima, generalnom sekretaru i organizacionim jedinicama Parlamenta, uključujući pisma građana, izjave i peticije. Korespondencija upućena Parlamentu (bez navođenja konkretnog primaoca) prosljeđuje se predsjedniku, a ako se odnosi na službenike generalnom sekretaru.

Kontrolu i analizu korespondencije između građana i Parlamenta vrši Kancelarija za kontrolu i analizu Službe Parlamenta. Osim toga, Kancelarija blagovremeno kontroliše i analizira primljene odgovore vladinih i nevladinih organizacija, koje je Parlament obavezao da razmatraju i pripremaju odgovore na bazi građanskih peticija, žalbi i prijedloga. Ukoliko odgovori nijesu dostavljeni u predviđenom roku o tome se obavještava odjeljenje za korespondenciju usmeno ili u pisanoj formi. Kancelarija za registraciju i prijem građana dva puta godišnje predstavljaju izvještaj administraciji Parlamenta o broju primljenih i poslatih mail-ova i u okviru njih broju izjava, peticija i pritužbi građana. Odbori i plenum ne razmatraju peticije, pritužbe ili prijedloge građana.

Italija (Donji dom)

Peticije i pritužbe građana razmatraju odgovarajući stalni odbori Parlamenta. Predsjednik Parlamenta ili, uz njegovo ovlašćenje, sekretar razvrstavaju poruke ili pisma građana Parlamentu, pri čemu se anonimna ili neprimjerena ne uzimaju u razmatranje. Sekretar razmatra rezime podnijete peticije, a nakon toga se prosljeđuje nadležnom odboru, gdje je svaki poslanik može ispitati. Razmatranje u odboru može biti završeno donošenjem odluke, koja ima za cilj da skrene pažnju Vladi na zahtjeve sadržane u peticiji ili na odluku da se peticija poveže sa prijedlogom zakona, koji je već uvršten u dnevni red.

Kada je podniet prijedlog uz jednu ili više peticija, tekst peticije se štampa i distribuira zajedno sa tekstem prijedloga koji je u pitanju. Odbor može zahtijevati od ministara da prisustvuju sjednici kako bi objasnili određena pitanja iz svog djelokruga. Odbor podnosi izvještaj Parlamentu.

Kipar

Ombudsman je nadležan za razmatranje žalbi i sporova građana.¹⁹ Poslanici mogu primiti lične pritužbe/predstavke/peticije građana iz njihove izborne jedinice i mogu odlučiti da takve zahtjeve prosljedi stalnim odborima Parlamenta. Alternativno, ukoliko je dato pitanje od posebnog značaja, grupa poslanika može naložiti diskusiju u relevantnom odboru.

Iako svi stalni odbori doma mogu odlučiti da razmatraju peticije i pritužbe građana, tri parlamentarna odbora su posebno aktivna u ovom domenu: Stalni odbor za planiranje razvoja i kontrolu javnih troškova, koji je zadužen za žalbe, navodnu prevaru i neadekvatno upravljanje javnim fondovima; Stalni odbor za institucije, meritum i Ombudsmana (*the Standing Committee on Institutions, Merit and the Ombudsman*) i Stalni odbor za ljudska prava.

Ne postoji posebna procedura u vezi sa razmatranjem peticija i žalbi, već svaki poslanik procjenjuje njihovu prihvatljivost, a zatim ih upućuje odboru na dalju istragu i analizu. Odluka doma ima obavezujuću snagu kada je donijeta u formi zakona. Odbori imaju pravo da organizuju posjete sa ciljem prikupljanja podataka, zatim pravo na saslušanje svjedoka, kao i pravo da iniciraju zakonodavstvo.

Makedonija

U slučaju povrede ljudskih prava, građani mogu podnijeti predstavke stalnom Anketnom odboru za zaštitu prava i sloboda građana, nakon čega ih Odbor analizira i donosi odluku. Kada Odbor smatra da su narušena prava i slobode, šalje informaciju u pisanoj formi relevantnim institucijama. Takođe, predsjednik Odbora informiše podnosioca predstavke o proceduri.

Odbor je sastavljen od poslanika iz parlamentarnih grupa i poslanika koji ne pripadaju parlamentarnim grupama. Odbor može pozvati na sjednicu predstavnike nevladinih organizacija, regionalnih informativnih centara, međunarodnih organizacija, kao i zainteresovana lica. Prilikom razmatranja predavki i pritužbi građana, Odbor ima zadatak da prikupi materijal, intervjuiše lica koja posjeduju dodatne informacije o slučaju, u cilju donošenja adekvatnih odluka.

Odbor može formirati radnu grupu, čiji bi zadatak bio prikupljanje informacija u interesu istine, pravde i zaštite sloboda i prava građana nakon što primi pritužbu koja se odnosi na kršenje prava. Odbor ne donosi odluke, već zaključke. Zaključci Odbora i prikupljeni materijal iz relevantnih institucija u državi mogu biti upotrijebljeni na sudu. Ne postoji mogućnost žalbe na zaključak i on se ne objavljuje. Odbor podnosi Parlamentu dvogodišnje i godišnje izvještaje.

¹⁹ www.ombudsman.gov.cy

Odbor ima ovlaštenje da organizuje *fact-finding visits*. Takođe, može zahtijevati od relevantnih institucija da podnesu materijale koje posjeduju ukoliko su potrebni za pribavljanje dokaza. Ima ovlaštenje da organizuje saslušanje i istragu, kao i pravo zakonodavne inicijative.

Portugal

Pravo na peticiju imaju građani i kolektivna tijela.

Peticije se dostavljaju predsjedniku Parlamenta, a razmatra ih odbor u zavisnosti od predmeta peticija. Parlament može raspravljati o nekoj peticiji na plenumu, ako je peticiju potpisalo 4.000 građana ili ako odbor sačini izvještaj koji potkrepljuje razmatranje na plenumu. Peticija se dostavlja u formi pisane izjave i mora sadržati adresu jednog potpisnika.

Peticije razmatraju nadležni odbori, koji se bave relevantnim pitanjima ili su formirani u tu svrhu. Posljedice razmatranja peticija mogu biti:

- Obavještanje relevantnog ministra o mogućim zakonodavnim ili administrativnim mjerama;
- Obraćanje državnom tužiocu, policiji ili Ombudsmanu;
- Iniciranje parlamentarne istrage;
- Izlaganje poslanika ili parlamentarne grupe u vezi sa određenim prijedlogom zakona.

Odluke koje odbor usvaja nijesu obavezujuće i ne postoji mogućnost žalbe. Svi odbori imaju obavezu dostavljanja izvještaja o redovnim aktivnostima. To se odnosi i na peticije.

Odbori koji se bave razmatranjem peticija mogu organizovati posjete sa ciljem prikupljanja podataka, saslušati svjedoke ili eksperte i određenog potpisnika peticije ili njegovog zastupnika.

Prihvatljivost peticija koje se dostavljaju predsjedniku Parlamentarne skupštine **Savjeta Evrope** ispituje Biro Parlamentarne skupštine, uz konsultovanje relevantnih odbora. Peticiju koja ispunjava sve uslove, Biro dostavlja nadležnim odborima na razmatranje. Nakon ispitivanja peticije, odbor obavještava Biro o donijetim zaključcima i preporukama. Biro odlučuje o tome šta slijedi. Parlamentarna skupština daje instrukcije Birou, da tokom ispitivanja prihvatljivosti peticija, provjeri da li je peticija istog sadržaja dostavljena i ranije. U ovom slučaju odbija se ili odlaže dostavljanje peticije odboru.

Rusija (Donji dom)

Poslanik donjeg doma odgovara na pisma glasača iz svoje izborne jedinice, razmatra njihove prijedloge i pritužbe, a potom ih podnosi nadležnim državnim i regionalnim vlastima, organima lokalne samouprave, javnim udruženjima i organizacijama. Kancelarija za prijem građana pruža pomoć u razmatranju prijedloga, peticija i pritužbi građana, koje se dostavljaju Parlamentu i njegovim zvaničnicima.

Rusija (Gornji dom)

Pravo građana na podnošenje predstavki državnim i organima lokalne samouprave garantovano je Ustavom i Zakonom Ruske Federacije o redosljedu razmatranja predstavki građana. Predstavke, zahtjevi i pritužbe građana su u nadležnosti nezavisnog odsjeka Službe Parlamenta – Odjeljenja za informacije i dokumentaciju (koje ima specijalni odsjek - Kancelariju za prijem). Glavni zadaci Kancelarije za prijem su: organizovanje susreta članova odbora i komisija sa građanima, razmatranje predstavki građana podnijetih u pisanoj formi, informisanje rukovodstva (*governing body*) i poslanika o broju i prirodi primljenih žalbi. O pismima čiji sadržaj se odnosi na pitanja od društvenog značaja obavještavaju se rukovodioci Parlamenta. Prijedlozi za izmjene i dopune zakonodavstva usmjeravaju se službi odgovarajućih odbora i komisija. Pisma u vezi sa pitanjima koja nijesu u nadležnosti Parlamenta upućuju se, u cilju donošenja odluke, odgovarajućem državnim i organima lokalne samouprave, uz obavještavanje autora pisma.

Na svakoj sjednici predsjednik Savjeta odobri sat namijenjen prijemu građana od strane članova odbora i komisija. Građani mogu poslati zahtjev poštom ili putem e-maila, te dobiti informacije telefonom. „Elektronska kancelarija za prijem” nalazi se na veb sajtu (neki poslanici imaju sopstvene veb starnice sa „elektronskom kancelarijom za prijem“).

Srbija

Svi odbori razmatraju inicijative, peticije, predstavke i prijedloge iz svog djelokruga. Poslovníkom je predviđeno da predsjednik odbora predlaže odboru aktivnosti u vezi sa inicijativama, peticijama, predstavkama i prijedlozima. Osim toga, Parlament na zahtjev relevantnih odbora prosljeđuje peticije i prijedloge nadležnom organu, informišući podnosioca o tome.

Švajcarska

Svako lice ima pravo da podnese peticiju organima vlasti koji moraju prihvatiti peticije. Peticije se razmatraju na preliminarnim raspravama u odborima oba doma, koji su nadležni za predmet peticije. Odbori podnose izvještaj i daju prijedloge relevantnom domu. Ukoliko nadležni odbor prihvati peticiju, podnosi parlamentarnu inicijativu u vezi sa korespondencijom ili parlamentarni zahtjev domu. Ukoliko relevantni odbor odbije peticiju, zahtijeva od doma da ne preduzima dalje akcije. Ukoliko Dom prihvati peticiju, uprkos odbacivanju od strane odbora, peticija se vraća odboru sa instrukcijama za pripremu parlamentarne inicijative ili parlamentarnog zahtjeva.

Odluka je obavezujuća, ukoliko je odluku donio Parlament ili ukoliko je u formi zakona, pri čemu ne postoji mogućnost žalbe. Odluka postaje konačna, nakon glasanja u oba doma. Za svaku peticiju odbori podnose izvještaj Parlamentu. Odbori imaju pravo da organizuju posjete sa ciljem prikupljanja podataka, zatim pravo na saslušanje svjedoka ili eksperata, kao i pravo na saslušanje ili sprovođenje istrage u vezi sa predstavnicima vlade.

Švedska

U Švedskoj, pritužbe koje se odnose na vladina tijela, zvaničnike državnih ili organa lokalne samouprave i ostale prema kojima je izraženo nepovjerenje u vezi sa izvršavanjem javnih ovlašćenja (koje uključuje korišćenje javnih ovlašćenja prilikom odlučivanja o benefitima, pravima, obavezama, disciplinskim kaznama i sl) razmatra Parlamentarni ombudsman (*Riksdagens ombudsmän, JO*). Pisma upućena Riksdagu, koja sadrže politička gledišta ili prijedloge upućuju se nadležnom odboru.

Ujedinjeno Kraljevstvo (Donji dom)

Svako ima pravo da podnese peticiju Parlamentu. Potrebno je da peticija bude definisana na odgovarajući način i da sadrži potpis i adresu najmanje jednog lica. Peticije koje se upućuju donjem domu, prosljeđuju se relevantnom odsjeku u Vladi ili relevantnom odabranom odboru Parlamenta. Peticije i odgovori Vlade se objavljuju u zvaničnom izvještaju Parlamenta (*Hansard*).

Javnost može podnijeti peticije Donjem domu s ciljem da poslanici postanu svjesni značaja mišljenja građana o određenim problemima i da zahtijevaju akciju. Proces podnošenja peticija predstavlja formalan proces koji uključuje slanje pisanog zahtjeva, u skladu sa propisanim formatom²⁰, poslanicima koji zatim iste predstavljaju Domu. Ovakva procedura se sprovodi i u Gornjem domu parlamenta Ujedinjenog Kraljevstva, mada vrlo rijetko. Generalno, poslanici predstavljaju sve peticije koje prime od birača. Međutim, poslanici nijesu u obavezi da predstave peticije i ne mora da znači da podržavaju akciju koju građana peticijom predlažu.

²⁰ [Public petitions to the House of Commons](#), April 2011.

Izvori

ECPRD Request No. 640 *Committee on Petitions*, October 2006;

ECPRD Request No. 1984 *Committee on Petitions (update)*, 10 May 2012;

Parlament i demokratija u 21. vijeku, Vodič za dobru praksu, Interparlamentarna unija, 2008.

European Parliament – Committee on Petitions

<http://www.europarl.europa.eu/committees/en/peti/home.html;jsessionid=22B54DE3862D854EF6E4AB84FA00864A.node1> (5. 6. 2012)

European Parliament – Petitions <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/00533cec74/Petitions.html> (5. 6. 2012.)

European Parliament - European citizens' initiative <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/001eb38200/European-citizens'-initiative.html> (5.6.2012);

Law on petitions of the Republic of Lithuania, 7 July 1999, No.VIII-1313,

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=97799&p_query=&p_tr2=2 (15. 5. 2012);

Parliamentary Human Rights Mechanisms, National Democratic Institute, May 2004;

[*Public petitions to the House of Commons*](#), April 2011;

The Legal Framework for the Work of the Petitions Committee of the German Bundestag, Deutscher Bundestag, Berlin 2012;

http://www.bundestag.de/htdocs_e/bundestag/committees/a02/rechtsgrundlagen_eng.pdf (25. 05. 2012).